ఈ-పేపర్

సేంద్రీయ సాగుపై రైతుల్లో స్ఫూర్తి నింపిన 'మన్ కీ బాత్ '

April 29, 2023

మనకీ బాత్ ప్రధాని మోడీ ప్రతి ఆదివారం సామాన్య ప్రజలతో నేరుగా మాట్లాడుతారు. ఆయా రంగాల్లో రాణించిన వారిని అభినందించడమే గాకుండా వారి చెప్పిన సూచనలను, సలహాలను వింటారు. అయితే ప్రధాని మోడీ మన్ కీ బాత్ వ్యవసాయం రంగంపై కీలక ప్రభావం చూపింది. వ్యవసాయంలో వస్తున్న టెక్నాలజీ, ఆవిష్కరణలపై రైతాంగానికి మన్ కీ బాత్ చాలా ఉపయోగపడిందనడంలో సందేహం లేదు.

2014 అక్టోబర్ 3 నుండి అధికారికంగా ప్రారంభమైన ఈ కార్యక్రమం ఇప్పటివరకు 99 ఎపిసోడ్లు టెలికాస్ట్ అయ్యాయి. ఏప్రిల్ 30న ఆదివారం 100 వ ఎపిసోడ్ ప్రసారం అవుతుంది. అయితే ఈ మొత్తం మన్ కీ బాత్ లో 22 ఎపిసోడ్లలో వ్యవసాయము దాని అనుబంధ రంగాలకు సంబంధించిన విషయాలను వ్యవసాయదారులను ఉద్దేశించి నూతన ఆవిష్కరణల గురించి ప్రధాని ప్రసంగించారు. 29 నవంబర్ 2015, 25 డిసెంబర్ 2022లో ప్రసారమైన 14వ, 96వ ప్రసార

కార్యక్రమంలో, సేంద్రీయ/సహజ వ్యవసాయం యొక్క ప్రాముఖ్యతపై ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది. వాస్తవానికి, ప్రస్తుత వ్యవసాయం ఎదుర్కొంటున్న వివిధ సమస్యలను పరిష్కరించడానికి, వ్యవసాయాన్ని మరింత సుస్థిర పరచడానికి స్వావలంబనగా మార్చడానికి భారత ప్రభుత్వం సేంద్రీయ/సహజ వ్యవసాయాన్ని ప్రోత్సహిస్తోంది. దీని దృష్ట్యా, వ్యవసాయ, రైతుల సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ, దేశవ్యాప్తంగా సేంద్రీయ/సహజ వ్యవసాయాన్ని ప్రోత్సహించడానికి జాతీయ వ్యవసాయ విస్తరణ యాజమాన్య నిర్వహణ సంస్థని (మేనేజ్) నోడల్ సంస్థ, జ్ఞాన భాండాగారంగా (నాలెడ్జ్ రిపోజిటరీగా) నియమించబడింది.

100% Genuine Medicine
healthmug.com

మన్ కి బాత్ లో ప్రధాని మోడీ ప్రస్తావించిన సేంద్రీయ/సహజ వ్యవసాయ అంశాల ప్రభావాన్ని అంచనా వేసేందుకు 28 రాష్ట్రాలలో, 171 జిల్లాలలో, 171 కృషి విజ్ఞాన కేంద్రాలలో, భారతీయ జాతీయ వ్యవసాయ పరిశోధన సంస్థ (ICAR) సహకారంతో 1398 మంది రైతులు, 1003 మంది వినియోగదారులను సంప్రదించి అభిప్రాయ సేకరణ చేయడం జరిగింది. ఈ అభిప్రాయ సేకరణ ద్వారా మన్ కి బాత్ కార్యక్రమంలో ప్రసారమైన సేంద్రీయ/సహజ వ్యవసాయ పద్ధతులను ప్రోత్సాహించేందుకు, అవగాహన కల్పించుటకు, అనుసరించుటకు ఈ కార్యక్రమం చాలా ఉపయోగకరంగా, ప్రభావవంతంగా ఉందని కనుగొనటం జరిగిందని రైతులు తమ అభిప్రాయాలు చెప్పారు. మన్ కి బాత్ కార్యక్రమంలో ప్రసారమైన సేంద్రీయ/సహజ వ్యవసాయం అంశాలను విన్న రైతాంగంలో 92 శాతం మంది సేంద్రీయ/సహజ వ్యవసాయం చేయడానికి ఆసక్తి కనబరిచారు. 82 శాతం మంది రైతులు వారి పరిజ్ఞానాన్ని పెంపొందించుకోవడానికి దగ్గరలోని కృషి విజ్ఞాన కేంద్రం లేదా అనుబంధ శాఖలను సంప్రదించడం జరిగింది. 78 శాతం మంది వారు నేర్చుకొన్న విషయాలను తోటి రైతులతో పంచుకోవడానికి, ప్రధాని మోడీ తదుపరి కార్యక్రమాలు వినడానికి ఆసక్తి కనబరిచారు.

మన్ కి బాత్ కార్యక్రమం ద్వారా సుమారు 74 శాతం మంది రైతులకు వ్యవసాయం, ఇతర అనుబంధ శాఖలనుండి వారికి అవసరమైన సేంద్రీయ/సహజ వ్యవసాయం సంబంధించిన సహాయ సహకారాలు, సాంకేతిక పరిజ్ఞానం పొందారు. సుమారు 80 శాతం మంది రైతులు సేంద్రీయ/సహజ

వ్యవసాయం చేయడంతో సంతృప్తి చెందారు. అలాగే 88 శాతం మంది వినియోగదారుల సేంద్రియసహజ వ్యవసాయం పై అవగాహన పెరిగింది. 63 శాతం మంది సేంద్రియసహజ వ్యవసాయం ద్వారా పండించిన ఉత్పత్తులు ఉపయోగించడానికి ఇష్టపడుతున్నారు. అభిప్రాయ సేకరణలో 56 శాతం మంది వినియోగదారులు సేంద్రియసహజ వ్యవసాయ ఉత్పత్తులు సాధారణ ఉత్పత్తులకన్నా రుచికరంగా ఉన్నట్లు వెల్లడించారు. ఈ మొత్తం కార్యక్రమం ప్రజల చెంతకు చేర్చేందుకు కృషి విజ్ఞాన కేంద్రాలు, వాట్సాప్, ఎస్.ఎమ్.ఎస్. లాంటి సోషల్ మీడియా ప్రచార మాధ్యమాలను ఉపయోగించుకుని ప్రోత్సహిస్తూ ముందుకు తీసుకువెళ్లడంలో కృషి చేస్తున్నాయి.

మన్ కీ బాత్ కార్యక్రమం సేంద్రియసహజ వ్యవసాయాన్ని అవలంబించడంలో గణనీయమైన మార్పులను తీసుకురావడంలోను దోహదపడిందని, దానితో పాటుగా ప్రజలకు అవగాహన కల్పించడంలోనూ వారిలో స్ఫూర్తిని నింపడం ద్వారా వినియోగ విధానంలో మార్పు తీసుకురావడం జరిగిందని అభిప్రాయపడ్డారు. రైతులు వారు పండించిన సేంద్రియసహజ వ్యవసాయ ఉత్పత్తులతో సంతృప్తి చెందారు, 'మన్ కీ బాత్' కార్యక్రమం వ్యవసాయదారులలో ఆసక్తి నెలకొల్పి, వ్యవసాయ సమాచారాన్ని పరస్పరం పంచుకొనేలా చేసి, ప్రధాని మోడీ సందేశం ఎక్కువమందికి చేరేలా చేయడంలో సఫలీకృతం అయిందని చెప్పవచ్చు. సరైన సమాచారం, సరైన వ్యక్తి తో కృషి విజ్ఞాన కేంద్రాలు, అనుబంధ శాఖల సమన్వయ కృషితో, ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు అమలు చేయడం ద్వారా సేంద్రియసహజ వ్యవసాయాన్ని ప్రోత్సహించడానికి ఈ ' మన్ కీ బాత్ ' కార్యక్రమం ఉపయోగపడిందడంలో ఎలాంటి సందేహం లేదు.

సేంద్రియ/ జాతీయ వ్యవసాయ విస్తరణ యాజమాన్య నిర్వహణ
సంస్థ (మేనేజ్),
రాజేంద్రనగర్, హైదరాబాద్

టీ-మీడియా

మన్ కీ బాత్ కార్యక్రమం ద్వారా అంకుర సంస్థ అభివృద్ధి

టీ మీడియా, ఏప్రిల్ 30,
భారతదేశంయొక్కఅగ్రిస్టార్టప్వ్యవస్థయొక్కఎదుగుదలలోగౌరవనీయులై
నప్రధానమంత్రిమన్కీబాత్ప్రముఖపాత్రపోషించింది.మన్కీబాత్యొక్క75
వఎపిసోడ్వ్యవసాయాన్నిఆధునీకరించవలసినఆవశ్యకతనుమరియుసా
ంకేతికతలోపురోగతివ్యవసాయవైవిధ్యీకరణకుఎలాతోడ్పడుతుందోవి
వరించింది.ఇంకా,కొత్తఆలోచనలు,
సృజనాత్మకతమరియురిస్కేసుకోవడానికిఇష్టపడటంవంటిలక్షణాలుఎ
లాఅగ్రి స్టార్టప్విజయానికి దోహదపడతాయో తెలియజేసింది.
గౌరవనీయులైన
ప్రధానమంత్రిగారుకూడాఅభివృద్ధిచెందుతున్నమరియుశక్తివంతమైన
స్టార్టప్వ్యవస్థనుప్రశంసించారు.
మన్కీబాత్యొక్క17వఎపిసోడ్మధ్యప్రదేశ్లోనిబర్వానీనుండ
'ఫార్మ్కార్ట్అగ్రిస్టార్టప్'నుహైలైట్చేసింది,ఇదిరైతులనుడిజిటల్గాకనెక్ట్చేస్తు
ంది. 28ఫిబ్రవరి,తమిళనాడులోనిమెలక్కల్గ్రామంలోవ్యవసాయవ్యర్థా
లనుండిఉపయోగపడేవస్తువులను
తయారుచేసేఅగ్రిస్టార్టప్గురించిప్రస్తావించడంజరిగింది. ఈస్టార్టప్వ్య
వసాయంమరియురైతులసంక్షేమమంత్రిత్వశాఖయొక్క
RKVYRAFTAAR గ్రాంట్ఇన్ఎయిడ్ద్వారా
ఆర్థికసహాయంకల్పించింది.
వ్యవసాయ(అగ్రి)స్టార్టప్వ్యవస్థపైమన్కీబాత్యొక్కవివిధఎపిసోడ్లలో
సహజవ్యవసాయం, వ్యవసాయసాంకేతిక
పురోగతులు,తేనెవిప్లవం,మెరుగైనమత్స్యమరియుపశు
వులనిర్వహణయొక్కప్రాముఖ్యతను
హైలైట్చేస్తూ,గతకొద్దికాలంగావేలాది మందిఔత్సాహికపారి
శ్రామికవేత్తలనుతమస్టార్టప్లనుప్రారంభించడానిక ప్రేరేపించాయి.
మన్కీబాత్ద్వారాప్రభావితమైన స్టార్టప్కేసులను
డాక్యుమెంట్చేయడానికివారివిజయాలనుఅందరికిఅందుబాటులోకితీ
సుకురావటానికిమేనేజ్-ఇన్నోవేషన్మరియు
అగ్రిప్రెన్యూర్షిప్నిర్వహణకేంద్రం 330 అగ్రి-స్టార్టప్లనువిశ్లేషించింది.
మన్కీబాత్సందర్భంగాఐదువేర్వేరుప్రాంతాల్లోని 134 (41%) అగ్రి-
స్టార్టప్లుఎంపికచేయబడ్డాయి. ఈ134అగ్రిస్టార్టప్లనుండి,
నాలుగురాష్ట్రాలనుండిఐదు అగ్రిస్టార్టప్లఈకేస్టడకోసం
ఎంపికచేయబడ్డాయి.
స్టార్టప్ఆత్మలెదర్'పశ్చిమబెంగాల్లోనిసోనార్పూర్కుచెందినజినాలీమోడీ'
'ఆత్మలెదర్'నుస్థాపించారు. భారతదేశంలోతయారుచేయబడినపర్యావర
ణఅనుకూలయోలెదర్బ్యాగ్లకోసంవెతికారు.మన్కీబాత్విన్నతర్వాత,స్థా
నికసంస్థలయొక్కప్రాముఖ్యతమరియురైతులఆదాయాన్నిపెంచడానికి
మరియుఉపాధిఅవకాశాలనుసృష్టించడానికివ్యవసాయరంగంలోకొత్త
ప్రత్యామ్నాయాలుమరియుఆవిష్కరణలనుఅవలంబించడంమొదలుపె
ట్టింది. ఇదిశాకాహారి-
ఆధారితలెదర్ఆలోచనపైపనిచేయడానికిఆమెనుప్రేరేపించింది,
ఇదిప్రీమియంఅరటితోలు తోతయారుచెయ్యబడిన బ్రాండ్

అయినబానోఫీ" గామార్కెట్లోప్రవేశపెట్టింది.
ఒడిశాలోనిటిట్లాగర్,బోలంగీర్కుచెందినమృత్యుంజయసాహు
బారిఫ్లోల్యాబ్స్'నుస్థాపించారు,
ఇంటర్నెట్ఆఫ్థింగ్స్రోబోటిక్స్మరియుఆర్టిఫిషియల్ఇంటెలిజెన్స్వంటి
స్మార్ట్టెక్నాలజీలనుఉపయోగించుకోవడం ద్వారా
ఆక్వాకల్చర్కోసంఒకవినూత్ననీట
నిర్వహణవ్యవస్థనుఅభివృద్ధిచేశారు.
మహారాష్ట్రలోనిఅమరావతికిచెందిన'
ట్రైబ్వోన్',హనీఆధారితస్టార్టప్వ్యవస్థాపకుడుభవేష్రవీంద్రవాంఖడేమాట
్లాడుతూమన్కీబాత్75వఎపిసోడ్లోరైతులుసాంప్రదాయవ్యవసాయంచే
స్తూనేకొత్తప్రత్యామ్నాయాలకోసంచూడాలనిగౌరవనీయులైనప్రధానిచె
ప్పారుమరియురైతులనుకోరారు. నేనుగిరిజనరైతులతోతేనెవిలువగొల
ుసుపైపనిచేయడంప్రారంభించాను. గౌరవ్పోదరిమరియుబెంగుళూరు
కుచెందినటెక్నాలజీమేనేజ్మెంట్నిపుణులబృందంపశు
వులవ్యాపారంమరియుసహాయసేవలకోసం 'పశు
శాల.కామ్'నిప్రారంభించారు. 'పశుశాలపశు
పోషణమరియుపాడిపరిశ్రమద్వారా 30000
మందిరైతులకుమద్దతునిచ్చింది.
వారినిఆత్మనిర్భర్గాచేస్తూవారిజీవనోపాధిమరియుసామాజికస్థితిని
పెంచుకున్నారు.
కర్నాటకలోనిదావణగెరెకుచెందినఎకోఅగ్రిప్రెన్యూర్స్వెట్లిమిటెడ్నాణ
్యమైనపరీక్షించినఎరువులుమరియువిత్తనాలనుఅందించడమేకాకుండ
ామార్కెట్కనెక్టికానిజంమరయువివిధపంటలరైతులకుసలహాసేవలను
అందించడంమాత్రమేకాకుండారైతులవద్దనుండిరసాయనఅవశేషాల
ులేనిబియ్యాన్నిమంచిధరకుకొంటుందిమరియుఉత్పత్తిచేయడానికిరైత
ులకుమద్దతునిస్తోంది. పంటఉత్పత్తితో
పాటు5000మందిరైతులజీవనోపాధి అభివృద్ధికిదోహదంచేస్తుంది.
గౌరవనీయులైనప్రధానమంత్రిమన్కీబాత్నన్నుఅనేకవిధాలుగా
ప్రభావితంచేసిం. జాతినిర్మాణానికిఆయనచేసినఆలోచనలునిజంగాస
్ఫూర్తిదాయకం. విజయగాథలుమరియుస్ఫూర్తిదాయకమైనవ్యక్తులఉద
ాహరణలుదేశంకోసంమరిన్నిచేయడానికినన్నుప్రేరేపించాయి. మన్కీబ
ాత్కార్యక్రమంద్వారాప్రభుత్వంచేపట్టినఅనేకకార్యక్రమాలనునేనుఅర్థం
చేసుకోగలిగాను. సామాన్యులనుంచిసలహాలుకోరేమొదటివ్యక్తిఆయనే
అని 'ఎకోఅగ్రిప్రెన్యూర్స్'వ్యవస్థాపకుడునాగనగౌడమల్కాజీఅన్నారు.
అందువల్ల,వ్యవసాయసవాళ్లనుస్టార్టప్అవకాశంగాతీసుకోవడానికిమ
న్కీబాత్కార్యక్రమంఔత్సాహికస్టార్టప్లనుప్రేరేపించిందనిపేర్కొనచ్చు. సా
ంకేతికపురోగతిమరియుసామాజికవ్యవస్థాపకతవ్యవసాయంలోవనరు
లవినియోగాన్నితగ్గించిరైతులకుప్రయోజనంచేకూరుస్తుందనిఈకేస్ట
డీస్థవీకరిస్తున్నాయి. జాతీయవ్యవసాయవిస్తరణయాజమాన్య
నిర్వహణసంస్థ (మేనేజ్),
రాజేంద్రనగర్, హైదరాబాద్

Krishna Chairman, TMEDIA-APGVB Road, Mamillagudem, Khammam, Phone no:8919710365

3:01 PM | 0.0KB/s
bl. PREMIUM

NIRDPR, MANAGE to report on the impact of Mann ki Baat in rural areas

Updated - April 28, 2023 at 11:19 AM.

This initiative was taken as part of the Azadi ka Amrit Mahotsav.

BY OUR BUREAU

COMMENTS SHARE READ LATER

Prime Minister Narendra Modi while speaking on a Mann ki Baat programme | Photo Credit: PIB

The National Institute of Rural Development and Panchayat Raj (NIRDPR) will release the findings of a study on the impact of Prime Minister Narendra Modi's Mann Ki Baat

Union Ministry of Rural Development, has prepared a report called – In Search of Excellence in Rural Transformation: The Mann ki Baat Stories'.

The report will be released by G Narendra Kumar, Director-General of NIRDPR on Friday afternoon.

MANAGE findings

Meanwhile, the National Institute of Agricultural Extension Management (MANAGE), an autonomous organisation under the Union Ministry of Agriculture and Farmers Welfare), published two research articles on the impact of Mann ki Baat on organic and natural farming and on agri-startups.

COMMENTS SHARE Published on April 28, 2023

Related Topics

Rural Development / Agriculture / Startups / Organic Farming

COMMENT NOW

సేంద్రియ వ్యవసాయంపై పుస్తకాల విడుదల

ఈనాడు, హైదరాబాద్: దేశంలో సేంద్రియ, సహజ వ్యవసాయం, వ్యవసాయ అంకురాలపై ప్రధాని మోదీ నిర్వహించే మన్‌కీ బాత్ ప్రభావంపై నిపుణులు రాసిన వ్యాసాలతో కూడిన రెండు పుస్తకాలను జాతీయ వ్యవసాయ, విస్తరణ నిర్వహణ సంస్థ(మేనేజ్) గురువారం విడుదల చేసింది.

మన్‌కీబాత్‌పై కథనాల విడుదల

కథనాలు విడుదల చేస్తున్న అధికారులు

ఏజీ వర్సిటీ: రాజేంద్రనగర్‌లోని నేషనల్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ అగ్రికల్చర్ ఎక్స్‌టెన్షన్ మేనేజ్‌మెంట్ (మేనేజ్) రైతు సంక్షేమంపై మన్‌కీబాత్‌పై రెండు పరిశోధనాత్మక కథనాలను గురువారం విడుదల చేశారు. ఇందులో సేంద్రీయ సహజ వ్యవసాయం, అగ్రిస్టార్టప్, రైతులు, వినియోగదారుల మధ్య సేంద్రియ సహజ వ్యవసాయంపై కథనాలు విడుదల చేశారు. కార్యక్రమంలో మేనేజ్ అధికారులు పేర్కొన్నారు.

MANAGE Releases Two Research Articles on Impact of "Mann Ki Baat" on Organic/Natural Farming and Agri-Startups

DECCAN NEWS SERVICE

HYDERABAD

The National Institute of Agricultural Extension Management (MANAGE), Hyderabad released two research articles on the Impact of "Mann Ki Baat" on Organic / Natural Farming and Agri-Startups. The first research article is a pan-India study to find out the impact of Mann Ki Baat program on Organic / Natural Farming among farmers and consumers. The second research article highlights the impact of Mann Ki Baat on promoting Agri-Startups in India through five case studies. During the ceremony, the authors of the research articles shared the interesting findings of the impact of Mann Ki Baat program on Organic / Natural Farming and Agri-Startups. The research articles were published in MANAGE's Journal of Agricultural Extension Management in volume 24, No. 1 of January-June 2023 issue

ప్రధాన మంత్రి మన్ కీ బాత్ ప్రభావంతో రాజేంద్రనగర్‌లోని నేషనల్ ఇనిస్టిట్యూట్ ఆఫ్ అగ్రికల్చరల్ ఎక్స్‌టెన్షన్ మేనేజ్‌మెంట్(మేనేజ్) సేంద్రియ వ్యవసాయం, అగ్రి స్టార్టప్‌లపై రెండు పరిశోధనా కథనాలతో కూడిన పుస్తకాలను ప్రచురించింది. రైతులకు, వినియోగదారులకు అవగాహన కల్పించడానికి ఈ కథనాలు ఎందో దోహదం చేస్తాయని మేనేజ్ డైరెక్టర్ జనరల్ డాక్టర్ పి.చంద్రశేఖర తెలిపారు. ఈ కథనాలు మేనేజ్‌లో అందుబాటులో ఉంటాయన్నారు. అనంతరం పుస్తకాలను విడుదల చేశారు. **- రాజేంద్రనగర్, ఏప్రిల్ 25(ఆంధ్రజ్యోతి)**

'Mann ki Baat inspired farmers to go organic'

The Hindu Bureau
HYDERABAD

'Mann Ki Baat' of Prime Minister Narendra Modi has created a huge impact in terms of awareness, interest, conviction, and adoption of organic and natural farming, across India, a study by National Institute of Agricultural Extension Management said.

"After listening to episodes related to organic and natural farming in Mann Ki Baat, about 92% of farmers showed interest to change farming practices, and nearly 82% made follow-up visits to Krishi Vignan Kendras," MANAGE said on Saturday.

The study said 78% shared information with fellow farmers while 74% opined they have received support related to organic farming from departments through various schemes. Nearly 60% farmers were satisfied with the benefits of organic farming while about 88% of consumers' awareness level was found to have increased.

Mann Ki Baat Accelerates Agri-Startups in India

DECCAN NEWS SERVICE
HYDERABAD

Rise of India's Agri-Startup ecosystem owes a great deal to the Hon'ble PM's Mann Ki Baat.The 75th episode of Mann Ki Baat had emphasized on the necessity of modernizing agriculture and insisted that advancements in technology can support agricultural diversification. Further, it was also conveyed that the innovative ideas, creativity and willingness to take risks may work for entrepreneurial magic to create success stories. The PM also appreciated the growing and vibrant startup ecosystem.The 17th episode of Mann Ki Baat highlighted Farmkart Agri-Startup'from Barwani,Madhya Pradesh,which connects farmers, digitally. On 28th February 2021,a farm waste to wealth startup from Melakkal village of Tamil Nadu was highlighted; and this startup was supported by the RKVY-RAFTAAR grant-in-aid programme of the Ministry of Agriculture and Farmers Welfare. The emphasis of various episodes of Mann Ki Baat on agri-startup ecosystem, while highlighting importance of natural farming, agricultural technological advancements,honey-sweet revolution ,better fisheries and livestock management inspired thousands of aspiring entrepreneurs to begin their startup journey during the last few years. Hence, in order to document the startup cases influenced by the Mann Ki Baat, the MANAGE Centre for Innovation and Agripreneurship incubated 330 Agri-Startups were analysed and 134 (41%) of Agri-Startups across five different areas were highlighted during Mann Ki Baat episodes. From these 134 Agri-Startups, five Agri-Startups from four states were randomly selected for this case study.Jinali Mody from Sonarpur, West Bengal who is the founder of Startup 'Atma Leather' faced difficulty in finding an environmental-friendly leather bag made in India; but after listening to the Mann Ki Baat', wherein the importance of vocal for locals and adopting new alternatives and innovations in the agriculture sector to increase farmers' income and create employment opportunities, were emphasised, it triggered her to work on the vegan-based leather idea, matured as a "Banofi", a premium banana leather brand.Mrutyunjaya Sahu from Titlagarh, Bolangir, Odisha founded 'Bariflo Labs' has developed an innovative water management system for aquaculture by leveraging smart technologies like the Internet of Things (IoT), Robotics, and Artificial Intelligence.Tribe Grown', a Honey-based startup founder Bhavesh Ravindra Wankhade from Amravati, Maharashtra says that "In the 75th episode of Mann Ki Baat, the Hon'ble PM said that farmers should embrace new alternatives while doing traditional farming and urged farmers to diversify the agricultural income. I have started working on the honey value-chain with the tribal farmers".Gaurav Choudhary and a team of technology management professionals from Bangalore started 'Pashushala.com' for livestock trading and support services. 'Pashushala' has supported over 30000 farmers through animal husbandry and dairy. They have enhanced their livelihood and social status while making them Atma Nirbhar. The 'Eco Agripreneurs Pvt Ltd' from Devanagere, Karnataka has been supporting farmers to produce residue-free "Eco Rice", by ensuring quality tested inputs, market connect mechanism, and advisory services to farmers of different crops could make a positive impact on crop production as well as livelihood development among 5000 farmers. Nagana Gouda Malkaji, Founder of the Eco-Agripreneurs' says that Prime Minister's Mann Ki Baat has influenced me in many ways. His ideas for building the nation are truly inspiring. The examples of success stories and inspiring personalities have motivated me to do more for the country. I could understand several initiatives taken up by the Government through the Mann Ki Baat programme. He is the first person to seek suggestions from common people".Thus, it may be concluded that the Mann Ki Baat programme has motivated aspiring Startups to take the agriculture challenges as a Startup opportunity. These case studies affirm that technological advancement and social entrepreneurship can reduce resource utilisation in farming and benefit farmers.

"Mann Ki Baat" Program
Inspires Farmers to Adopt Organic / Natural Farming

A large number of radio programmes are focusing on farm information intending to create awareness on the latest technologies and innovations in our country. **Honourable Prime Minister Shri Narendra Modi** is using this important platform to connect with common citizens of the country and **addresses directly every month on Sundays through a unique program Mann Ki Baat.**

First programme was broadcast on 3rd October 2014; and so far, 99 episodes have been completed. Out of these, the Hon'ble Prime Minister has made considerable mention on Farming sector and Farmers Welfare in 22 episodes to motivate the farming community and other stakeholders to drive innovations. In 14th & 96th episodes broadcast during 29th November 2015 & 25th December 2022, respectively, the emphasis was given on the importance of Organic/Natural farming. In fact, the Government of India has been promoting organic/natural farming to address various problems faced by present day agriculture and to make agriculture more sustainable and self-reliant. In view of this, Ministry of Agriculture and Farmers Welfare, GoI has designated National Institute of Agricultural Extension Management (MANAGE) as the Nodal Organization and Knowledge Repository for promotion of Natural Farming across the country. In this regard, a pan-India study has been undertaken with the help of ICAR, while covering 1398 farmers, 1003 consumers and 171 KVKs across 28 states and 171 districts to assess the impact of *Mann Ki Baat* episodes covered on organic/natural farming.

The study's key findings indicated that the *Mann Ki Baat* programme has created a huge impact in terms of awareness, interest, conviction and adoption of organic/natural farming by farmers across the country. It was interesting to note that, after listening to episodes related to Organic/ Natural farming in *Mann Ki Baat*, about 92 per cent of the farmers were interested to change the farming practices towards organic/natural farming, nearly 82 per cent have made follow-up visits to KVKs / line departments to learn further, 78 per cent have shared the information with other fellow farmers and were happy to listen to Hon'ble Prime Minister, directly. About 74 per cent of farmers opined that they have received support related to organic or natural farming from the departments through various schemes and programmes; and nearly 60 per cent of farmers were satisfied with the benefits of organic/natural farming. Similarly, about 88 per cent of consumers' awareness level was found to be increased; and 63 per cent were convinced towards organic/natural farming products after listening to the Mann Ki Baat programme. Fifty-six per cent of the consumers felt that the taste of organic/natural farming products was good compared to conventional food. KVKs have used social media platforms like WhatsApp as well as mobile SMS to popularise the *Mann Ki Baat* programme, and have taken various follow up activities to give hand holding support to the farmers to adopt organic/natural farming.

It may be concluded that *Mann Ki Baat* programme has been instrumental in bringing significant changes in the adoption of Organic/Natural farming, along with change in consumption pattern by creating mass awareness and inspiring them. Farmers are happy about the improvement in soil health, self-reliant on agri inputs generated within their farm and are satisfied with quality of produce. *Mann Ki Baat* programme has attracted the farmers, representatives of farmer's collectives, consumers and other stakeholders and they also shared among the fellow farmers which had a trickled down impact in dissemination of the message of Honourable Prime Minister among large masses. The right message, at right time, by right person, along with various follow-up activities by KVKs and line departments, coupled with suitable schemes and programmes of the Govt. of India supported the farmers to adopt Organic/Natural farming practices.

National Institute of Agricultural Extension Management (MANAGE), Rajendranagar, Hyderabad